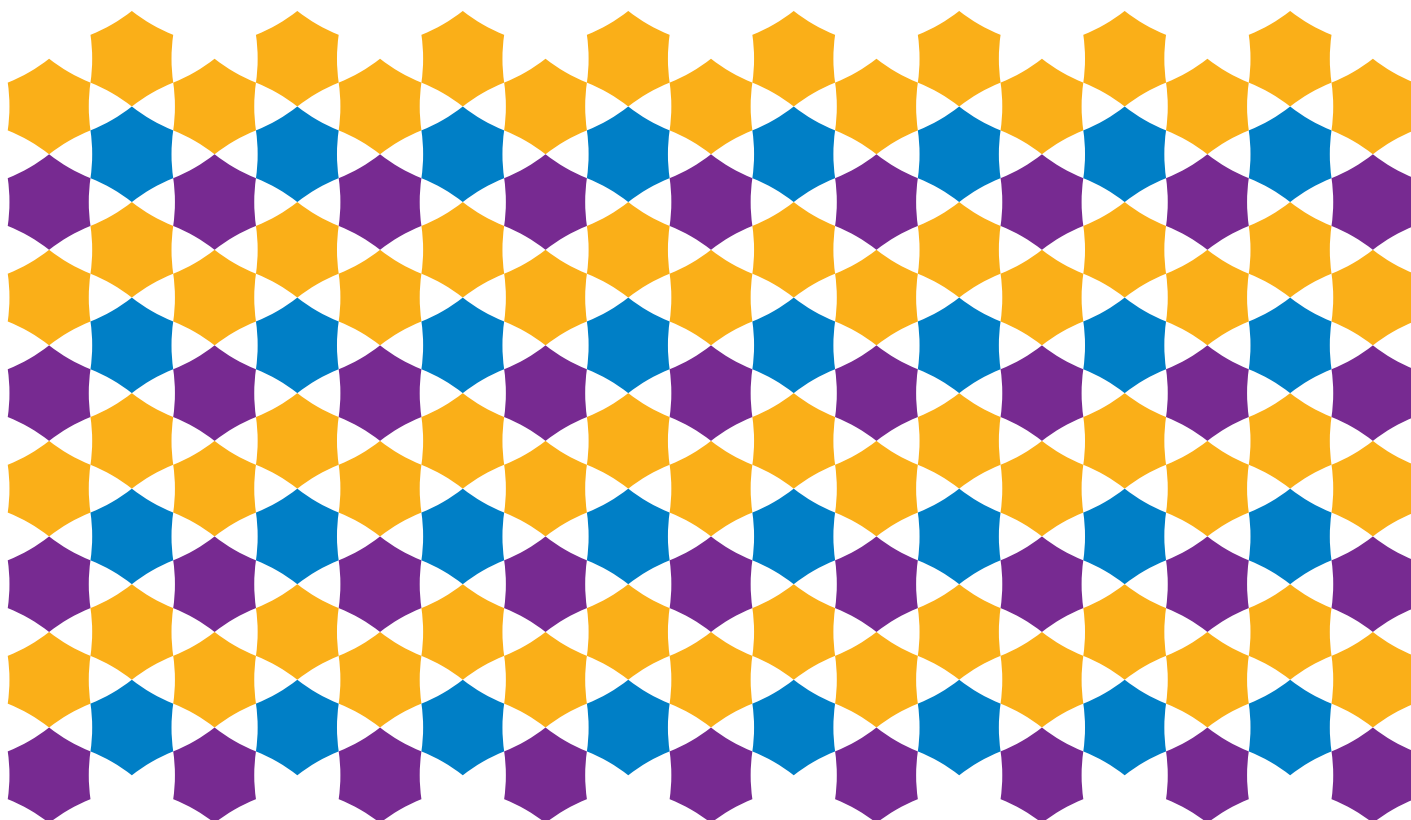

Årsredovisning för Universitetskanslersämbetet 2017

Årsredovisning för Universitetskanslersämbetet 2017
Reg. Nr. 121-484-17

Utgiven av Universitetskanslersämbetet 2018
Författare: Ledningskansliet och Avdelningen för verksamhetsstöd

Universitetskanslersämbetet • Löjtnantsgatan 21 • Box 7703, 103 95 Stockholm
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50 • e-post registrator@uka.se • www.uka.se

Innehåll

Myndighetschefens förord.....	4
2017 – ett år med stor påverkan på framtiden	4
Universitetskanslers - ämbetets organisation	5
Året som gått.....	6
Resultatredovisning.....	11
Ämbetets intäkter och kostnader per verksamhetsgren	11
Kvalitetssäkring.....	12
Kvalitetsutvärderingar	13
Effekter	16
Granskning av effektivitet och uppföljning	18
Effektivitetsgranskning	18
Uppföljning och analys	20
Officiell statistik för högskoleväsendet	23
Nationellt och internationellt utvecklingsarbete.....	25
Tillsyn	26
Tillsynsärenden	26
Tillsynsbesök / lärosätetillsyn	27
Tillsynsprojekt	27
Övrigt tillsynsarbete.....	27
Effekter	27
Överklagandenämnden för högskolan och Högskolans avskiljandenämnd.....	29
Chefsutveckling	30
Effekter	30
Integrering av jämställdhetsperspektiv i verksamheten	31
Effekter	31
Kompetensförsörjning.....	33
Måluppfyllelseanalys	33
Sammanställning av väsentliga uppgifter.....	34
Resultaträkning	35
Balansräkning.....	36
Anslagsredovisning	38
Tilläggsupplysningar och noter	39
Uppgifter om ledande befattningshavare.....	42
Noter	44
Myndighetschefens underskrift.....	50

Myndighetschefens förord

2017 – ett år med stor påverkan på framtiden

I mitten av 2017 fick Universitetskanslersämbetet tre nya uppdrag som ger myndigheten en tydlig roll att kvalitetssäkra och granska lärosätenas hela verksamhet. Det är viktiga uppdrag som inte bara satt ett tydligt avtryck under året utan också kommer att prägla verksamheten framöver. Det nya kvalitetssäkringssystemets pilotomgångar har avslutats under året, samtidigt som den första omgången ordinarie utvärderingar kunde startas. Systemet har utvecklats i nära dialog med sektorn och mött positiva reaktioner.

UKÄ har en angelägen uppgift att bidra med underlag i viktiga samhällsfrågor. Under 2017 har UKÄ bland annat belyst genomströmningen i högskolan utifrån studenternas bakgrund och utmaningarna när det gäller lärarförsörjningen i den svenska skolan. Vi har bidragit med viktiga underlag till pågående statliga utredningar, till expempel när det gäller ersättningsbeloppen i resurstilldelningssystemet och studieavgifternas effekter på rekryteringen av studenter.

Inom tillsynsområdet märks framförallt två principiellt intressanta ärenden, dels anmälan mot Karolinska institutets hantering av Paolo Macchiarinis forskning och gästprofessur och dels anställningsärenden vid Göteborgs universitet. I båda fallen kommer UKÄ att fortsätta följa hur lärosätena förbättrar och kvalitetssäkrar sina rutiner.

I december samlades över 300 deltagare vid Högskoleforum som UKÄ arrangerade tillsammans med Linköpings universitet i Linköping. Konferensens teman berörde aktuella och angelägna områden för högskolesektorn, akademins roll, styrning och resurser samt det livslånga lärandet. Utvärderingen visade på stor uppskattning från deltagarna och tanken är att UKÄ ska bjuda in till Högskoleforum vartannat år. Planen är att nästa konferens arrangeras 2019 i Uppsala i samverkan med Uppsala universitet.

Som ett led i ökad effektivisering i linje med regeringens digitaliseringsstrategi så har implementeringen av ett nytt statistikverktyg inletts under året vilket kommer att lanseras under 2018. Ett skifte till ett nytt modernt diarium och ett gemensamt ärendehanteringssystem har likaså inletts. Det är långsiktiga insatser som syftar till att förenkla processer både för medarbetare internt som för externa intressenter.

Ett utvecklingsarbete inleddes under 2017 för att hitta former och metoder att följa upp myndighetens arbete och de effekter som kan påvisas för högskolesektorn. Ett första resultat av detta arbete kan ses i denna årsredovisning. Det kommer att ha stor betydelse för UKÄ:s verksamhet att på detta sätt kunna följa upp hur verksamheten gör nytta och bidrar till ökad kvalitet inom högre utbildning.

Anders Söderholm
Generaldirektör

Universitetskanslers- ämbetets organisation

Myndigheten har cirka 90 anställda, organiserade i fem avdelningar samt ett ledningskansli:

- myndighetschefen med ledningskansli
- analysavdelningen
- avdelningen för verksamhetsstöd
- juridiska avdelningen
- kommunikationsavdelningen
- utvärderingsavdelningen.

Universitetskanslersämbetet är en enrådighetsmyndighet med ett insynsråd. Myndighetschefen är ordförande i insynsrådet.

1 september 2017 tillträdde Anders Söderholm som generaldirektör. Annika Pontén som varit tillförordnad myndighetschef gick då tillbaka som chef för analysavdelningen.

Året som gått

Här följer några viktiga händelser och publiceringar under 2017:

Januari

Redovisade regeringsuppdrag:

- Kartläggning av studieavgifter (Rapport 2017:2).
- Kartläggning och analys av studentinflytandets förutsättningar efter kårobligatoriets avskaffande (Rapport 2017:4).

Andra publikationer:

- Rapport om forskningsfinansieringen vid universitet och högskolor (Rapport 2017:1).
- Statistisk analys om lärarstudenternas gymnasiebetyg, avhopp och studieprestation (Statistisk analys 2017:1).

Februari

Redovisade regeringsuppdrag:

- Förslag till examensbeskrivning för yrkesexamen för kuratorer inom hälso- och sjukvården (Rapport 2017:5).
- Uppföljning av ersättningsbeloppen för högre utbildning (Rapport 2017:6).

Andra publikationer:

- Studentspegeln (Rapport 2017:3).

Mars

Redovisade regeringsuppdrag:

- Utvärdering av försöksverksamheter med tre kompletterande pedagogiska utbildningar som fått särskilt stöd av regeringen redovisades (Rapport 2017:7).

Andra publikationer:

- Statistiska analysen av lärosätenas årsredovisningar (Statistisk analys 2017:2).

Beslut om examenstillstånd:

- UKÄ beslutar att ge Örebro universitet tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i undervisningsämnet biologi.
- UKÄ föreslår att Sophiahemmet, ideell förening för Sophiahemmet Högskola får tillstånd att utfärda licentiatexamen och doktorsexamen inom området människan i sjukdom, vård och hälsa.
- UKÄ beslutar att ge Karlstads universitet tillstånd att utfärda juristexamen.

April

Beslut om examenstillstånd:

- UKÄ beslutar att ge Högskolan Dalarna tillstånd att utfärda licentiatexamen och doktorsexamen inom området pedagogiskt arbete.
- UKÄ beslutar att ge Södertörns högskola tillstånd att utfärda socionomexamen.
- UKÄ föreslår att regeringen återkallar tillståndet för Evidens AB att utfärda psykoterapeutexamen.

Andra publikationer:

- Statistiskt meddelande om studenter och examinerade i högskoleutbildning.

Maj

Beslut om att införa ett nytt internt diarie- och ärendehanteringssystem togs.

Redovisade regeringsuppdrag:

- Uppföljning av dimensionering av vissa utbildningar (Dnr 51-192-17).

Tillsynsbeslut av principiell betydelse:

- I ett uppmärksammat tillsynsbeslut riktade UKÄ allvarlig kritik mot Göteborgs universitet för att universitetet i ett stort antal fall hanterat anställningar på ett felaktigt sätt.

Beslut om examenstillstånd:

- UKÄ beslutar att ge Göteborgs universitet tillstånd att utfärda specialistsjuksköterskeexamen.
- UKÄ beslutar att ge Högskolan Dalarna tillstånd att utfärda licentiat- och doktorsexamen inom området pedagogiskt arbete.
- UKÄ beslutar att ge Mittuniversitetet möjlighet till komplettering av universitetets ansökan om tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7–9 och mot gymnasiet i undervisningsämnet matematik.
- UKÄ beslutar att ge Linnéuniversitetet tillstånd att utfärda konstnärlig masterexamen inom området design.

Juni

UKÄ genomförde ett frukostseminarium om *Årsrapporten 2017* med 140 deltagare.

Redovisade regeringsuppdrag:

- UKÄ:s Universitet och högskolor, årsrapport 2017 (Rapport 2017:8)
- Higher Education in Sweden, 2017 Status Report (Rapport 2017:9)

Beslut, utbildningsutvärderingar:

- SLU, veterinärmedicin. Omdömet är att utbildningen håller hög kvalitet.

Beslut om examenstillstånd:

- UKÄ beslutar att rekommendera regeringen att ge tillstånd till Evangeliska forsterlandsstiftelsen för Johannelunds teologiska högskola att utfärda magister- och masterexamen i teologi.
- UKÄ föreslår att Stiftelsen högskolan i Jönköping får tillstånd att utfärda civilingenjörsexamen i industriell produktframtagning.
- UKÄ beslutar att ge Högskolan i Halmstad tillstånd att utfärda licentiat- och doktorsexamen inom området tillämpad naturvetenskap.
- UKÄ beslutar att ge Lunds universitet möjlighet till komplettering av universitetets ansökan om tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7–9 och mot gymnasiet i undervisningsämnet religionskunskap.
- UKÄ föreslår till regeringen att Teologiska Högskolan Stockholm ska få tillstånd att utfärda masterexamen inom området mänskliga rättigheter.

Tillsynsbeslut av principiell betydelse:

- I ett uppmärksammat tillsynsbeslut riktade UKÄ kritik mot Kungl. Konsthögskolan för flera felaktigheter som inträffade under den tidigare rektorns ledning vid högskolan.

Andra publikationer:

- Statistiskt meddelande om doktorander och examina på forskarnivå.
- Statistiskt meddelande om personal vid universitet och högskolor 2016.
- Analys av utvärderingssystemet 2011–2014 (Rapport 2017:10).

Juli

UKÄ fick fyra nya regeringsuppdrag och ny instruktion (gällande från 1 september).

Publikationer:

- UKÄ publicerade den tredje upplagan av vägledningen Rättssäker examination.

Augusti

- Anders Söderholm tillträdde som GD.
- Samverkan med Vetenskapsrådet kring UKÄ:s nya uppdrag rörande forskning inleds.

September

Publikationer:

- Statistisk analys om övergången till högre utbildning och regionala skillnader när det gäller rekrytering publiceras (Statistisk analys 2017:3).
- A gender perspective on Human Rights Education (Rapport 2017:11). Delrapportering av EU-projekt som koordineras av UKÄ.

Beslut om examenstillstånd:

- UKÄ avslår Högskolan Dalarnas ansökan om tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7–9 och gymnasieskolan i undervisningsämnet arabiska.

Oktober

UKÄ:s årliga rättsäkerhetskonferens med 330 deltagare genomförs.

Redovisade regeringsuppdrag:

- Utvärdering av hållbar utveckling inom utbildningsområdet rapporteras (Rapport 2017:12).
- Uppföljning av lärosätenas arbete med bedömning av reell kompetens för behörighet och tillgodoräknande rapporteras (Dnr 111-95-17).

Andra publikationer:

- Genomströmning i de tio största yrkesexamensprogrammen i högskolan (Rapport 2017:17).

Beslut om examenstillstånd:

- Pilotutvärdering av förskolelärarexamen och grundskolelärarexamen. För två av de åtta utbildningarna beslöts att de ska följas upp inom ordinarie utvärderingar.

Beslut om examenstillstånd:

- UKÄ föreslår till regeringen att Försvarshögskolan ska få tillstånd att utfärda licentiat- och doktorexamen inom försvar, krishantering och säkerhet.
- UKÄ beslutar att Södertörns högskola ska få tillstånd att utfärda licentiat- och doktorexamen inom utbildningsvetenskap.

November

UKÄ anordnar en konferens om en högskola fri från studentfusk tillsammans med Universitets- och högskolerådet med cirka 130 deltagare.

Publikationer:

- Statistisk analys om nybörjare i högskolan publiceras (statistisk analys 2017:4).
- Statistiskt meddelande om sökande och antagna till grundnivå och avancerad nivå höstterminen.

Beslut om pilotgranskningar av fyra lärosätens kvalitetssarbete:

- För tre lärosäten beslöts att de ska följas upp inom de ordinarie granskningarna.

Beslut om utbildningsutvärderingar:

- Forskarutbildningar inom konstvetenskap, materialvetenskaper och energisystem. Elva utbildningar fick omdömet hög kvalitet och en utbildning fick omdömet bristande kvalitet.

Tillsynsbeslut av principiell betydelse:

- Karolinska institutets hantering av ett antal frågor relaterade till Paolo Macchiarinis verksamhet. UKÄ:s bedömningar i tillsynsärendet föranledde UKÄ att uttala allvarlig kritik mot Karolinska institutet.

Beslut om examenstillstånd:

- UKÄ föreslår till regeringen att Försvarshögskolan ska få tillstånd att utfärda magister- och masterexamen inom försvar, krishantering och säkerhet.

December

UKÄ:s konferens Högskoleforum genomförs med 311 deltagare. Konferensen avslutades av ministern för högre utbildning och forskning.

Redovisning av regeringsuppdraget:

- Uppföljning och utvärdering av försöksverksamhet med övningsskolor och övningsförskolor inom lärar- och förskollärarytbildningar, delrapport (2017:13).
- Kartläggning och analys av högskolors och universitets distansutbildningsverksamhet (Rapport 2017:18).

Andra publikationer:

- Statistiskt meddelande om internationell studentmobilitet.
- Statistiskt meddelande om genomströmning och resultat i högskolan.

Beslut, pilotprojekt, lärosätetsinsyn:

- UKÄ avslutade en pilotstudie om ett nytt system för lärosätetsinsyn med fokus på rättsliga frågor som berörs i ESG (Standards and guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area) och som koordineras med UKÄ:s kvalitetsäkringssystem. I pilotstudien deltog Högskolan i Borås, Malmö högskola och Mälardalens högskola.

Beslut om examenstillstånd:

- UKÄ föreslår till regeringen att Brunnsviks folkhögskola inte ska få tillstånd att utfärda konstnärlig kandidatexamen i musik, inriktning mot musikskapande och musikalisk gestaltning.
- UKÄ beslutar att ge Brunnsviks folkhögskola möjlighet till komplettering av folkhögskolans ansökan om tillstånd att utfärda konstnärlig högskoleexamen i musik, inriktning mot musikskapande och musikalisk gestaltning.

Resultatredovisning

Ämbetets intäkter och kostnader per verksamhetsgren

Kostnader (tkr)

Verksamhet	År 2017	År 2016	År 2015
Kvalitetssäkring	67 633	61 983	59 056
Tillsyn och nämndstöd	21 722	22 159	23 495
Granskning av effektivitet och uppföljning	49 838	51 018	55 237
Chefsutveckling	127	473	226
Summa verksamhetens kostnader	139 320	135 633	138 014

Kostnaderna för verksamhetsgrenen kvalitetssäkring har ökat med nästan sex miljoner kronor. Ökningen beror främst på att det kvalitetssäkringssystem som utvecklades 2016 har implementerats vilket bland annat har inneburit en ökad personalkostnad och kostnad för bedömararvoden. Vad gäller verksamhetsgrenen granskning av effektivitet och uppföljning har kostnaden minskat med en dryg miljon kronor mellan 2016 och 2017. Framförallt beror detta på ett omfattande arbete med två stora enkätundersökningar, de så kallade student- och doktorandspeglarna belastade 2015 och 2016.

Kvalitetssäkring

– uppgift enligt 2 § instruktionen

Myndigheten ska ansvara för kvalitetssäkring av universitetens och högskolornas *verksamhet* (gäller från 1 september 2017). Inom det befintliga kvalitetssäkringssystemet för utbildning har UKÄ under året beslutat om 34 prövningar av examenstillstånd, 12 forskarutbildningsutvärderingar, åtta utvärderingar av lärarutbildningar, fyra granskningar av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete och en tematisk utvärdering.

Prestationsgrupper, kvalitetssäkring (tkr)	År 2017	År 2016	År 2015
Kvalitetssäkring, övergripande	13 174	27 682	16 620
Examenstillståndsprövningar	8 977	8 626	9 913
Uppföljning av kvalitetsutvärderingar	419	6 418	19 175
Lärosätesgranskningar	10 525	3 567	-
Utbildningsutvärdering – grund- och avancerad nivå	5 757	1 575	277
Utbildningsutvärdering – forskarnivå	22 569	11 230	13 071
Tematiska utvärdering (hållbar utveckling)	6 212	2 885	-
Summa	67 633	61 983	59 056

Kostnaderna för övergripande kvalitetssäkring har minskat då metodutvecklingsarbetet med kvalitetssäkringssystemet för utbildning på grund- och avancerad nivå i stort sett avslutades under året. Även kostnaderna för uppföljningar i det förra utvärderingssystemet har minskat drastiskt då de i stort sett slutfördes under 2016. Eftersom det nya kvalitetssäkringssystemet implementerats under 2017 har kostnader för prestationsgrupperna lärosätesgranskningar, utbildningsutvärderingar och tematiska utvärderingar ökat.

Myndigheten ska också årligen redovisa hur kvalitetssäkringen har bidragit till kvalitetsutveckling och hög kvalitet i universitetens och högskolornas verksamhet. Förordning 2017:845. I slutet av detta kapitel beskrivs några resultat och tentativa analyser av hur kvalitetssäkringen bidragit till kvalitetsutvecklingen på högskolor och universitet. UKÄ avser att senare under våren återkomma med en utförligare rapport.

Kvalitetsutvärderingar

Granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete

Hösten 2017 slutfördes en pilotstudie i syfte att pröva metoden för granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete i det nya nationella kvalitetssäkringssystemet. De lärosäten som deltog i studien är:

- Blekinge tekniska högskola
- Högskolan Dalarna
- Newmaninstitutet
- Umeå universitet

UKÄ beslutade att ge kvalitetssäkringsarbetet vid Högskolan Dalarna det samlade omdömet godkänt. De övriga tre lärosätena kommer att ingå i de ordinarie utvärderingarna.

Utbildningsutvärderingar

Pilotutvärdering av utbildningar på grundnivå och avancerad nivå

Hösten 2017 avslutades en pilotstudie i syfte att pröva metoden för utbildningsutvärderingar på grundnivå och avancerad nivå inom ramen för det nya nationella kvalitetssäkringssystemet. Föremål för pilotstudien var förskolläraryrkes- och grundläraryrkesutbildningar, där åtta lärosäten deltog:

- förskolläraryrkesutbildning – Högskolan Kristianstad, Mälardalens högskola
- grundskolläraryrkesutbildning inriktning fritidshem – Stiftelsen Högskolan i Jönköping, Umeå universitet
- grundskolläraryrkesutbildning inriktning förskoleklass och åk 1–3 – Karlstads universitet, Linköpings universitet
- grundskolläraryrkesutbildning inriktning åk 4–6 – Göteborgs universitet, Malmö högskola.

UKÄ beslutade att ge sex utbildningar det samlade omdömet hög kvalitet. De övriga två utbildningarna fick omdömet ifrågasatt kvalitet och kommer att ingå i de ordinarie utvärderingarna.

Antal ärenden och beslut för utbildningar på grundnivå och avancerad nivå

	År 2017	År 2016	År 2015
Ärenden	8	8	0
Beslut	8	0	0
Utgående balans	0	8	0
Total kostnad (tkr)	5 757	1 575	277

KÄLLA: DIARIET.

Utvärdering av utbildningar på forskarnivå

Under 2017 har utvärdering av 96 forskarutbildningar påbörjats. Hittills har beslut fattats om tolv utbildningar inom fyra områden:

- konstvetenskap – 5 utbildningar
- textil-, gummi och polymermaterial – 2 utbildningar
- annan veterinärmedicin – 1 utbildning
- energisystem – 4 utbildningar.

Under våren 2018 kommer beslut för resterande 84 utbildningar att tas:

- datavetenskap (datalogi) – 18 utbildningar
- etik – 2 utbildningar
- historia – 14 utbildningar
- nationalekonomi – 15 utbildningar
- pedagogik – 20 utbildningar
- psykologi – 9 utbildningar
- religionshistoria – 3 utbildningar
- tillämpad psykologi – 3 utbildningar.

Antal utvärderingar och antal utbildningar, på forskarnivå

	År 2017	År 2016	År 2015
Pilotprojekt (utbildningar)	-	13 (13)	13 (13)
Projekt (utbildningar)	12 (96)	12 (96)	
Beslut	4 (12)	13	0
Utgående balans	8 (84)	12 (96)	13 (13)
Total kostnad (tkr)	22 569	11 230	13 071

KÄLLA: DIARIET.

Elva av de tolv utbildningar som UKÄ fattade beslut om under 2017 fick omdömet *hög kvalitet* och en fick omdömet *ifrågasatt kvalitet*.

Tematisk utvärdering av hållbar utveckling

I mars 2016 fick UKÄ i uppdrag av regeringen att genomföra en utvärdering av universitets och högskolors arbete med att främja hållbar utveckling utifrån högskolelagen 1 kap. 5 §. UKÄ genomförde uppdraget som en tematisk utvärdering som rapporterades i september 2017.

UKÄ beslutade att ge 12 lärosäten det samlade omdömet *Lärosätet har en väl utvecklad process för arbetet med hållbar utveckling inom utbildning*. De övriga 35 lärosätena fick omdömet *Lärosätets process för arbetet med hållbar utveckling inom utbildning är i behov av utveckling*.

Examenstillståndsprövningar

Under 2017 har UKÄ infört en ny vägledning för de examenstillståndsprövningar som lärosätena ska använda när de ansöker om examenstillstånd.

Ändringen i vägledningen har gjorts i syfte att få ett koherent system för kvalitetssäkring.

Avgjorda prövningar per examen och utfall 2017 (antal)

Examen	Antal	Varav		Möjlighet till förlängd prövningstid
		Beviljanden	Avslag	
Generella examina på forskarnivå	12	10	2	
Generella examina på avancerad nivå	5	5		
Generella examina på grundnivå				
Konstnärliga examina på grundnivå	2		1	1
Konstnärliga examina på avancerad nivå	1	1		
Civilingenjör	1	1		
Juristexamen	1	1		
Socionomexamen	1	1		
Specialistsjuksköterskeexamen	3	3		
Specialpedagog	1		1	
Ämneslärarexamen	7	1	2	4
Totalt	34	23	6	5

	År 2017	År 2016	År 2015
Prövningar, antal	34	22 (18) *	29 (27) *
Kostnad för prestation (tkr)	8 977	8 626	9 913

KÄLLA: DIARIET OCH BESLUTSLISTA.

* I redovisningarna 2016 och 2015 räknades licentiat- och doktorsexamen ihop till en prövning (siffror inom parantes). Från och med 2017 har dessa särskiljts.

Uppföljningar av utvärderingar 2011–2014

I kvalitetssäkringssystemet 2011–2014 ingick att följa upp de utbildningar, på både grundnivå och avancerad nivå, som fått omdömet bristande kvalitet i utvärderingen. Den sista uppföljningen avslutades 2017. Inga uppföljningar i det nya kvalitetssäkringssystemet har påbörjats. Kostnaden för uppföljningar 2017 var 419 000 kronor.

Övergripande kostnader för kvalitetssäkringsarbetet

De övergripande kostnaderna innefattar regeringsuppdrag och egenintierade projekt om kvalitetssäkring, metodutveckling samt de nya regeringsuppdragen kvalitetssäkring av forskning och samordning av uppföljning och utvärdering.

Två projekt har delrapporterats under året:

- Utvärdering av försöksverksamhet med övningskolor (uppdrag enligt regleringsbrevet).
- EU-projektet mänskliga rättigheter i högre utbildning.

Internationellt engagemang för kvalitetssäkring

Fokus i de internationella engagemangen har som under tidigare år varit på samarbeten inom Nordic Network of Quality Assurance (NOQA), The European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA) och The European Consortium for Accreditation (ECA). Huvudsyftet är att säkra en hög kvalitet på det svenska kvalitetssäkringssystemet och att bygga och upprätthålla väsentliga internationella nätverk.

Effekter

Myndigheten har under året gjort ett omfattande arbete i syfte att stärka dialogen mellan lärosäten och andra intressenter. Dialogerna har generellt visat på en ökad medvetenheten om kvalitetsfrågor på lärosätena. Det faktum att UKÄ initierar en granskning har bland annat medfört aktiviteter och insatser i kvalitetsstärkande syfte vid universitet och högskolor. Under respektive komponent nedan ges exempel på förändringar i metod som vidtagits som ett resultat av utvärderingarna, men också några exempel på utvecklingsområden samt goda exempel som förankringsprocessen och utvärderingarna har identifierat.

Lärosätesgranskningar

För att undvika överlappningar och något förenkla lärosätenas självvärderingsarbete kommer granskningarna att innehålla färre bedömningsgrunder och det ska vara tydligare vad som ska beskrivas och bedömas samtidigt som frihetsgraderna när det gäller hur beskrivningarna ska struktureras ökar. Begreppen kvalitetsarbete och kvalitetssystem har också tydliggjorts. Tre av de fyra lärosätena i pilotgranskningen bedömdes ha ett icke godkänt kvalitetssäkringsarbete. Gemensamt är exempelvis brister i kvalitetssystemets systematik och i uppföljningen. Den interna kommunikationen och informationen om kvalitetsarbetet är också ett utvecklingsområde på lärosätena.

Tematiska utvärderingar

Den tematiska utvärderingen av hållbar utveckling gav en samlad nationell bild av läget i landet avseende området. I yttrandet ges ett stort antal goda exempel på hur hållbar utveckling kan integreras i utbildning. Av utvärderingen framgick också att det finns brister som är gemensamma för många lärosäten. Det finns till exempel ett behov att sätta lärosätesövergripande mål för hållbar utveckling och en mer systematisk uppföljning av dessa mål för många lärosäten. Intresset för utvärderingen har varit stort regionalt, men även uppmärksammat nationellt. Flera lärosäten har intensifierat sitt arbete med systematisk uppföljning av det arbete som bedrivs. En uppföljningskonferens kommer att genomföras våren 2018 i samarbete med SUHF för att utvärdera utfallet och metoden.

Pilotutvärdering av utbildningar på grundnivå och avancerad nivå

De yttranden som bedömaregrupperna lämnade, som låg till grund för UKÅ:s beslut, har innehållit goda exempel och förslag till områden som kan utvecklas. Gemensamt för de utbildningar som fick ifrågasatt kvalitet var bland annat brister i uppföljning, åtgärder och återkoppling. Det finns flera exempel på att bedömningsgrunderna överlappar varandra. Inför ordinarie omgång av utbildningsutvärderingar på grund- och avancerad nivå föreslås därför vissa förändringar i metoden som syftar till att stärka fokus på utbildningsnivå och renodla vad som bedöms.

Utvärdering av utbildning på forskarnivå

Under 2017 har den första ordinarie omgången av utvärdering av utbildning på forskarnivå påbörjats. Omgången omfattar 96 forskarutbildningar varav 12 har beslutats inom fyra olika områden. Vid urvalet inför omgången har UKÅ noterat att lärosätena har kommit att uppmärksamma att det förekommer skillnader i hur forskningsämneskodningen (standard för svensk indelning av forskningsämnen 2011) använts. En möjlig bieffekt av att utbildningar på forskarnivå utvärderas kan bli en mer enhetlig kodning av forskarutbildningsämnena.

Av de beslut som tagits framgår att det finns en stor variation mellan lärosätena både inom vilka områden det finns ett behov av utvecklingsarbete och inom vilka det finns goda exempel som kan lyftas till en nationell nivå. När det gäller arbete med individuella studieplaner och alumniverksamhet finns goda exempel på hur lärosäten arbetar med dessa frågor. Något som skulle kunna utvecklas är avvägningen mellan obligatoriska och valbara kurser. Ett annat område där det finns utvecklingsbehov är hur doktoranderna förbereds för ett arbetsliv utanför akademien. Även metoden för utvärdering på forskarnivå kommer att justeras i syfte att stärka fokus på utbildningsnivå och renodla vad som bedöms.

Granskning av effektivitet och uppföljning

– uppgift enligt 3 § instruktionen¹

Arbetet med statistik, uppföljning, omvärldsanalys och granskning av effektivitet syftar till att inhämta, analysera och sprida fakta och kunskap om högre utbildning samt följa och analysera utvecklingen i högskolesektorn nationellt och internationellt. Avsikten är att resultaten av detta arbete ska kunna användas som grund för slutsatser om sektorn, samt utgöra goda underlag för såväl utveckling som en ändamålsenlig styrning av universitet och högskolor. UKÄ ska vara den självklara kunskapskällan om högre utbildning och våra resultat ska vara till nytta för högskolesektorn.

Nedan redovisas de tre prestationsgrupperna: effektivitetsgranskning, uppföljning och analys samt officiell statistik för högskoleväsendet.

Prestationsgrupper, kostnad (tkr) och antal rapporter.

	År 2017	År 2016	År 2015
Effektivitetsgranskning	3 762	4 199	3 784
Rapporter	3	4	7
Uppföljning och analys	19 986	22 553	25 836
Rapporter	13	11	14
Officiell statistik för högskoleväsendet	26 090	24 266	25 617
Rapporter, analyser m.m.	10	17	14
Summa (tkr)	49 838	51 018	55 237

Kostnaden för den officiella statistiken har ökat något 2017 framförallt beroende på implementeringen av ett nytt verktyg för presentation av statistik. Kostnaden för uppföljning och analys har däremot sjunkit något sedan 2015. Framförallt beror detta på arbetet med de två stora enkätundersökningarna student- respektive doktorandspeglarna som påbörjades 2015 och som medförde ökade kostnader för uppföljning och analys 2015 och 2016. Arbetet med speglarna avslutades i början av 2017.

Effektivitetsgranskning

UKÄ ansvarar för granskning av hur effektivt verksamheten bedrivs vid universitet och högskolor. Inom ramen för effektivitetsuppdraget beskriver och analyserar UKÄ olika företeelser som är relevanta för hur lärosätena utnyttjar sina resurser och för att bedöma produktiviteten i sektorn.

1. Med anledning av att Universitetskanslersämbetets instruktion (2012:810) ändrades under året förändrades också paragrafernas numrering. I årsredovisningen redovisas dock verksamheten utifrån den numrering som gällde vid ingången av 2017.

Under 2017 har fokus i arbetet med uppdraget legat på genomströmning i högskolan, som utgjort mer än hälften av verksamheten. Vidare har regeringsuppdraget om uppföljning av ersättningsbeloppen för högre utbildning utgjort cirka en tredjedel av verksamheten. UKÄ har även arbetat med relationen mellan utbildning och arbetsmarknad ur ett resursutnyttjandeperspektiv och med regeringsuppdraget om uppföljning av inaktivitet, som dock inte rapporterats eller lett till publikationer 2017.

Under 2017 har nedanstående rapporter och analyser publicerats

- Lärarstudenternas gymnasiebetyg, avhopp och studieprestation (Statistisk analys 2017:1).
- Uppföljning av ersättningsbeloppen för högre utbildning (Rapport 2017:6).
- Tidiga avhopp från högskolan (Rapport 2017:17).

Parallellt med granskningarna pågår ett kontinuerligt arbete för att utveckla metoderna för att mäta effektivitets- och produktivitetsutvecklingen inom en så stor del av högskolesektorns uppdrag som möjligt.

Granskningarna publiceras i form av analyser och rapporter. Tidigare har uppgifter som bedömts relevanta för resursutnyttjandet publicerats som så kallade effektivitetsfakta. Under 2017 fasades publiceringen av effektivitetsfakta ut eftersom publiceringsprogrammet Statistics explorer i Högskoleutforskaren inte längre har någon support och eftersom UKÄ under 2018 övergår till en ny form för statistikpublicering.

Effekter

UKÄ:s två genomströmningsrapporter har fått stort genomslag i media och uppmärksamhet i den politiska debatten. Rapporterna är bland annat viktiga bidrag till diskussionen om resursutnyttjande för såväl studenterna, lärosätena som staten, och till diskussionen om möjligheten att möta arbetsmarknadens behov av arbetskraft.

Bland annat har det förslag i rapporten om lärarutbildningen som gäller en översyn av kraven för grundläggande behörighet till lärarutbildningen lett till en diskussion på politisk nivå. Rapporten har under året varit ett av flera viktiga underlag från UKÄ i diskussionen om hur Sverige ska klara den framtida lärarförsörjningen. Den bredare rapporten om genomströmning och avhopp publicerades under remisstiden för Utbildningsdepartementets promemoria (U2017/03082/UH) med förslag till ändring av högskolelagen när det gäller breddad rekrytering och breddat deltagande. Rapporten har lett till att det nu finns ett bättre kunskapsunderlag i den typen av diskussioner. Bland annat visar analysen att studentens sociala bakgrund inte verkar ha någon betydelse för benägenheten att hoppa av en påbörjad högskoleutbildning. Rapporten fick stort medialt genomslag, framförallt regionalt, men också nationellt. Media fokuserade framförallt på resultaten när det gäller lärarutbildningarna och därmed lärarförsörjningen, men rapporten fungerar som underlag även för andra utbildningar. Rapporterna om genomströmning har också uppmärksammats av lärosätena. Rapporterna kommer att vara ett viktigt underlag för, och ett led i, UKÄ:s vidare arbete avseende effektivt resursutnyttjande i högskolan.

Uppföljningen av ersättningsbeloppen är den mest utförliga granskning och genomgång som har gjorts av lärosätenas klassificering av kurser sedan det nuvarande resurstilldelningssystemet infördes och det finns därmed ett mycket gott kunskapsunderlag till bland annat *Utredningen om styrning för starka och ansvarsfulla lärosäten* (U 2017:05). Utredningen citerar rapporten i det övergripande modellförslag utredningen presenterade nyligen (<http://www.sou.gov.se/wp-content/uploads/2017/06/Övergripande-modellförslag-180104.pdf>). UKÄ gjorde fallstudier på flera lärosäten samt på program- och ämnesnivå. Det gjordes också en genomgång av hur klassificeringen har påverkar ersättningen till lärosätena i relation till andra satsningar. Uppföljningen av ersättningsbeloppen visar att det finns skillnader när det gäller utvecklingen av kursklassificeringen mellan lärosäten men att systemet, och styrsignalerna i relation till det, i stort efterlevs väl. UKÄ lämnade ett antal förslag i rapporten som dock ännu inte resulterat i konkreta förändringar.

Uppföljning och analys

Myndigheten ska ansvara för uppföljning, omvärldsbevakning och analys av frågor inom myndighetens ansvarsområde. Under året har arbetet inom uppföljning och analys i första hand karakteriserats av specifika regeringuppdrag som har avrapporterats under året eller som kommer att avrapporterats under 2018. Därutöver innebar uppdrag och projekt som rapporterades 2016 en del efterarbete under året. Under 2017 fick UKÄ också flera nya uppdrag som rör uppföljning och analys.

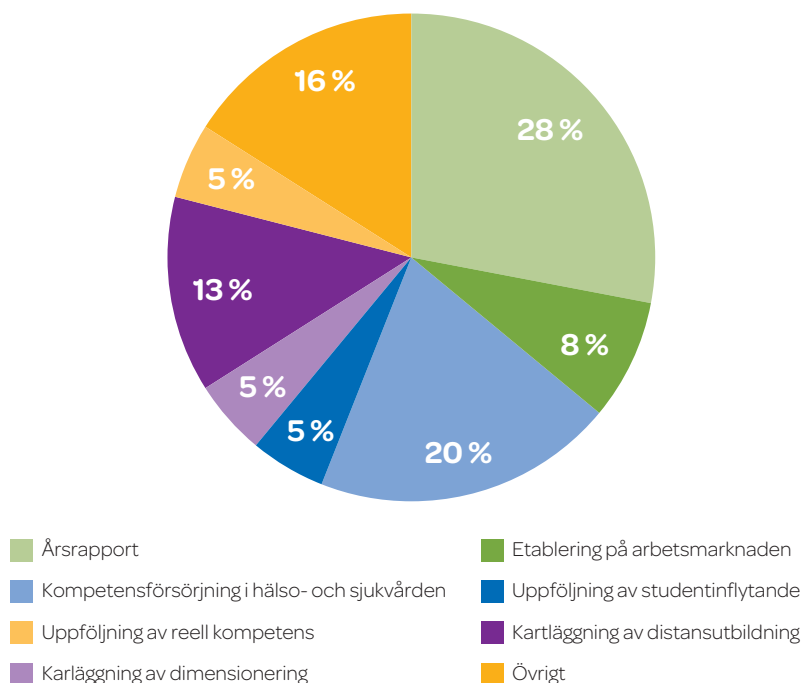

Diagram 1: Fördelning av nedlagd arbetstid för uppföljning och analys både avseende de uppdrag som ska redovisas i årsredovisningen och de som har särskild redovisningstidpunkt. Övrigt representerar ett flertal uppdrag och studier, till exempel uppföljning av de forskningspolitiska målen, utvärdering av tre kompletterande pedagogiska utbildningar och studentspegeln.

De uppdrag och projekt inom uppföljning och analys som använde störst resurser under 2017 var arbetet med UKÄ:s årsrapport om universitet och högskolor på svenska och engelska samt kartläggning och analys av distansutbildningen och det gemensamma uppdraget med Socialstyrelsen om samverkan kring kompetensförsörjningsfrågor i hälso- och sjukvården.

Följande rapporter och redovisning av uppdrag har publicerats under 2017:

- Forskningsfinansieringen vid svenska universitet och högskolor – Intäkter till forskning och utbildning på forskarnivå 2005–2015 (2017:1).
- Kartläggning av studieavgifter – Redovisning av ett regeringsuppdrag (2017:2).
- Studentspeglarna 2016 (2017:3).
- Studentinflytandet – Kartläggning och analys av studentinflytandets förutsättningar efter kårobligatoriets avskaffande (2017:4).
- Förslag till examensbeskrivning för yrkesexamen för kuratorer inom hälso- och sjukvården – Redovisning av ett regeringsuppdrag (2017:5).
- Samverkan om kompetensförsörjning i hälso- och sjukvården – Årsrapport 2016 (Dnr 111-342-16).
- Utvärdering av tre kompletterande pedagogiska utbildningar (2017:7).
- Redovisning till Bonus Copyright Access (Dnr 52-181-17).
- Redovisning av regeringsuppdraget Uppföljning av dimensionering av vissa utbildningar (Dnr 51-192-17).
- Universitet och högskolor – Årsrapport (2017:8).
- Higher Education in Sweden – 2017 Status report (2017:9).
- Rapportering av uppdrag att utveckla uppföljningen av lärosätenas arbete med bedömning av reell kompetens för behörighet och tillgodoräknande (Dnr 111-95-17).
- Distansutbildning i svensk högskola – Redovisning av ett regeringsuppdrag (2017:18).

Förutom kontinuerlig bevakning av frågor som rör högre utbildning nationellt och internationellt har arbetet under 2017 också inneburit samverkan med flera olika nätverk för omvärldsbevakning och analys. Bland annat ingår ämbetet i ett nätverk med myndigheter inom forskning och högre utbildning samt i ett nätverk för dem som arbetar med omvärldsfrågor vid universitet och högskolor. Samarbete med andra myndigheter har skett med bland annat Skolverket i prognoser om behovet av lärare, med Universitets- och högskolerådet i uppdraget om reell kompetens, med Vetenskapsrådet kring myndigheternas nya uppdrag i juli 2017 och genom regelbundna kontakter med SCB med flera.

Ett jämställdhetsperspektiv ska regelmässigt beaktas i arbetet med regeringsuppdrag och i andra projekt. Under 2017 har detta delvis genomförts, men fortsatt fokus på jämställdhetsperspektivet krävs. En kompetensutvecklingsinsats genomfördes under hösten 2017.

Nya forskningsrelaterade uppdrag

I juli 2017 fick UKÄ tre nya forskningsrelaterade uppdrag, varav två är tydligt relaterade till uppföljning. Två av dem, att utveckla indikatorer för uppföljning utifrån de mål för forskningspolitiken som redovisas i propositionen Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft (prop. 2016/17:50) och att lämna förslag på hur olika myndigheters uppföljningar och utvärderingar av verksamheter vid universitet och högskolor kan samordnas, fick UKÄ tillsammans med Vetenskapsrådet och uppdragen genomförs i nära samarbete. UKÄ fick dessutom samma månad i uppdrag att utveckla uppföljningen av vissa anställningar (stipendiefinansierade doktorander, meriteringsanställningar, visstidsanställningar och mobiliteten i högskolan) i enlighet med vad som anges i den forskningspolitiska propositionen.

Effekter

UKÄ har skapat kunskapsunderlag med mycket hög kvalitet på politiskt prioriterade områden. Beslutsfattarna har genom de specifika uppdragen fått väl genomarbetade underlag för eventuella reformer.

Av de uppdrag som hittills har resulterat i konkreta förslag har UKÄ:s förslag till examensbeskrivning för yrkesexamen för kuratorer inom hälso- och sjukvården remitterats av Utbildningsdepartementet och bereds inom Regeringskansliet. UKÄ:s rapport om studentinflytande efter kårobligatoriets avskaffande har också rönt stor uppmärksamhet. Rapporten har tryckts och distribuerats till alla studentkårer i förhoppningen att den ska kunna användas som en handbok på kårerna. Rapporten är utformad för att även kunna vara ett utbildningsmaterial. Uppdraget genomfördes också på ett sätt som gör att UKÄ har bidragit till en ökad kunskap, inte minst på studentkåren, om hur systemet för studentinflytande är reglerat och finansierat. Förslagen bereds i regeringskansliet.

UKÄ:s enkätundersökning till studenter på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå, de så kallade student- och doktorandspeglarna, har rönt stor uppmärksamhet. Studentspegeln publicerades 2017, men även Doktorandspegeln som publicerades 2016 har uppmärksammats under året. En fråga som diskuterats under 2017 är skuggdoktorander. Under 2017 har UKÄ initierat ett tillsynsärende kring detta och avser att fortsätta att arbeta med det under 2018.

Rapporten om forskningsfinansiering har bidragit till en ökad kunskap om finansieringen av lärosätenas forskning och hur intäkterna till olika typer av lärosäten har fördelat sig under perioden 2005–2015.

Kartläggningen av studieavgifterna ledde till en diskussion om avgifternas effekter på rekryteringen av studenter från länder utanför EU och EES. Kartläggningen utgör ett viktigt underlag för den pågående Utredningen om ökad internationalisering av universitet och högskolor (U 2017:02) som bland annat har i uppdrag att göra en översyn av systemet för anmälnings- och studieavgifter.

I början av juni publicerades UKÄ:s årsrapport för universitet och högskolor. Rapporten är ett regeringsuppdrag och årligen återkommande. Det är den enda rapport som UKÄ regelmässigt trycker (både den svenska

och den engelska versionen) eftersom det finns ett stort intresse centralt på lärosätena att använda den som uppslagsverk och kunskapsunderlag i till exempel lärosätessstyrelsernas arbete. Årets rapport fick gott genomslag i media och UKÄ arrangerade ett mycket välbesökt seminarium den dag rapporten publicerades.

Den 28 juli 2016 gav regeringen i uppdrag till Socialstyrelsen och UKÄ att tillsammans analysera och föreslå hur samverkansarenor mellan aktörer med ansvar för kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården kan utvecklas långsiktigt. Inom uppdraget har myndigheterna bidragit till att aktörerna har samlats på den typ av arenor som är en del av uppdraget: på en nationell konferens, i referensgruppen till uppdraget och i andra mötesformer. Under hösten samlade UKÄ och Socialstyrelsen även bland annat de olika aktörerna på regional nivå för samråd om uppdragets frågeställningar. UKÄ kan konstatera att arbetssättet inom uppdraget därmed bidrar till de resultat som förväntas. Uppdraget ska redovisas 2019.

Officiell statistik för högskoleväsendet

UKÄ ansvarar enligt förordningen (2001:100) för den officiella statistiken som rör högskoleväsendet. Statistiken omfattar såväl studenter och utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå som personal och lärosätenas ekonomiska förhållanden. Underlaget för statistiken när det gäller utbildning på olika nivåer och studenter samt personal samlas in av Statistiska centralbyrån (SCB) på UKÄ:s uppdrag. Ämbetet samlar själv in uppgifter om lärosätenas ekonomi.

Statistiken har under året bearbetats och publicerats av UKÄ på olika sätt. Den officiella statistiken publicerades löpande i ämbetets statistikdatabas (NU-statistikdatabasen), i tabeller på ämbetets och SCB:s webbsidor och i statistiska meddelanden (SM).

Under 2017 har UKÄ publicerat sex statistiska meddelanden (reg.nr 52-34-17) som tagits fram av SCB på ämbetets uppdrag:

- Studenter och examina på grundnivå och avancerad nivå 2015/2016 (2017-04-19).
- Doktorander och examina i utbildning på forskarnivå 2016 (2017-06-12).
- Personal vid universitet och högskolor 2016 (2017-06-14).
- Sökande och antagna till högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå höstterminen 2017 (2017-11-22).
- Internationell studentmobilitet i högskolan (2017-12-19).
- Genomströmning och resultat på grundnivå och avancerad nivå till och med 2016/2017 (2017-12-14).

Samtidigt har alltså publiceringar av statistik kontinuerligt skett i NU-statistikdatabasen samt på UKÄ:s och SCB:s webbsidor under 2017. Av dessa publiceringar redovisas enbart NU-databasen i tabellen avseende prestationsgrupper. Statistikproduktionen står för över 80 procent av kostnaderna inom uppdraget officiell statistik.

I anslutning till uppdraget om den officiella statistiken publicerades under 2017 även bearbetad och analyserad statistik i tre statistiska analyser (reg.nr 52-5-17):

- Statistisk analys baserad på lärosätenas årsredovisningar: Färre helårsstudenter i högskolan 2016 (Statistisk analys 2017:2).
- Statistisk analys om övergången till högre utbildning: Stor skillnad mellan kommuner i övergång till högskolestudier (Statistisk analys 2017:3).
- Nybörjare i högskolan 2016/17: Svenska nybörjare fortsätter minska, men inresande nybörjare ökar (Statistisk analys 2017:4).

UKÄ:s statistiska analyser är en av formerna för att löpande redovisa utvecklingen inom utbildningen på grundnivå och avancerad nivå samt på forskarnivå. Arbetsinsatsen för dessa analyser motsvarar lite mindre än en årsarbetskraft.

Inom ramen för statistikansvaret, och därmed ansvaret för att utveckla och kvalitetssäkra statistiken, har också ett antal statistiska utvecklingsarbeten bedrivits för att utveckla kvaliteten i statistiken, se över hur statistiken behöver utvecklas för att spegla högskolesektorn, öka den internationella jämförbarheten och tillgängliggöra statistiken på ett mer ändamålsenligt sätt. Enligt verksamhetsplanen för 2017 skulle UKÄ bland annat starta ett statistikutvecklingsarbete för att se över på vilket sätt den officiella statistiken för högskolesektorn bör utvecklas på 10 års sikt. Projektet har dock inte kunnat startats under 2017. Utvecklingsarbeten har dock pågått på flera områden, i synnerhet när det gäller personalen och utbildning på forskarnivå. Nya uppgifter om ledningsfunktioner och mobilitet har kunnat publiceras. Ny rutin för publicering av statistiknyheter på UKÄ har införts.

Under 2017 fortsatte lärosätenas successiva övergång till en ny version av det studieadministrativa systemet Ladok. Övergången påverkar lärosätenas inrapportering till SCB och därmed den officiella statistiken. Övergången har under 2017 lett till ökade kostnader för UKÄ avseende systemanpassningar för SCB. På grund av arbetsbelastningen på framför allt SCB har det vid sidan av de ökade kostnaderna funnits viss tröghet i annat utvecklingsarbete och en försenad publicering.

Under 2017 har också ett omfattande utvecklingsarbete bedrivits för att under 2018 kunna implementera en ny och mer användarvänlig statistikdatabas. Gallringsutredning för den befintliga databasen, NU-databasen, är genomförd inför utvecklingen 2018. Den nya databasen leveransgodkändes enligt plan 2017, men statistikleveranserna till den nya databasen från SCB är försenade på grund av arbetet med nya Ladok och andra förändringar som påverkar SCB:s verksamhet.

Vid produktion av statistik regleras skyldigheten att dela upp statistiken på kvinnor respektive män särskilt i förordningen om den officiella statistiken. Arbetet i linje med detta samt uppdraget att jämställdhetsintegrera verksamheten i såväl statistiken som i analyser av statistiken har fortsatt utvecklas under 2017. Uppdelning på kön är prioriterad i redovisningarna och under 2017 har övergången till högre utbildning ur ett genusperspektiv belysts i olika studier och statistiska analyser.

Effekter

Lärosäten, beslutsfattare, media och allmänhet har kontinuerligt tillgång till den senast möjliga statistiken om högskolesektorn. Statistiken håller god kvalitet samtidigt som det finns potential för utveckling inom flera områden. Statistikutveckling har bedrivits utifrån behov och högprioriterade områden, men behoven är inte alltid kända och vissa utvecklingsarbeten har inte rymts inom resurserna 2017. Införandet av Ladok 3 och viss organisationsförändringar på SCB har bland annat medfört en viss försening i pågående utvecklingsarbeten. Konsekvenserna för användarna av statistiken bedöms dock som små. På sikt bedömer UKÄ att nya Ladok kommer att innebära en förbättrad kvalitet i den officiella statistiken för högskoleväsendet.

UKÄ får en ökande mängd frågor om statistik och håller en hög servicenivå.

Den statistiska analysen om övergången till högre utbildning och regionala skillnader när det gäller rekrytering fick mycket stort genomslag i media, i första hand på kommun- och länsnivå. Även övriga analyser och publiceringar uppmärksammades, möjligtvis till följd av UKÄ:s nya rutiner för statistikpublicering.

Nationellt och internationellt utvecklingsarbete

Ämbetet har också deltagit aktivt i samarbetet mellan de statistikansvariga myndigheterna inom ramen för Rådet för den officiella statistiken (ROS). Bland annat deltar UKÄ regelbundet i rådets arbetsgrupp för metod och kvalitet.

I egenskap av statistikansvarig myndighet och i syfte att påverka kvaliteten i internationella jämförelser, har ämbetet under 2017 också deltagit i en rad olika internationella statistiksamarbeten. Samarbetet innebär bland annat att UKÄ levererat data till den gemensamma insamlingen för OECD, Unesco och Eurostat. Samarbetet innebär också deltagande i utvecklandet av denna och andra insamlingar och de statistiska mått som ingår i insamlingarna. De internationella organisationerna är aktiva när det gäller att utveckla ny jämförande statistik på olika områden.

UKÄ deltar sedan många år i OECD:s arbete med utveckling av utbildningsindikatorer inom projektet Indicators of Educational Systems (INES) för bland annat publikationen Education at a Glance (EAG). INES Working Party ansvarar för EAG och där ingår UKÄ som en av Sveriges delegater.

Tillsyn

– uppgift enligt 4 § instruktionen

UKÄ:s uppgift att utöva tillsyn av universitet och högskolor innebär en granskning av att lärosätena följer tillämpliga regler för verksamheten. Syftet med tillsynen är att bidra till ökad rättssäkerhet för enskilda personer genom att utreda och ta ställning till oklarheter vid rättstillämpningen.

UKÄ använder huvudsakligen tre arbetsmetoder vid tillsynen:

- handläggning av anmälningar från enskilda om olika brister och felaktigheter i lärosätenas rättstillämpning (tillsynsärenden)
- tillsynsbesök (t.o.m. 2016) och lärosätetillsyn (fr.o.m. 2017)
- tillsynsprojekt.

Prestationsgrupper, kostnad (tkr) och antal ärenden

	År 2017	År 2016	År 2015
Tillsynsärenden	8 725	9 345	7 524
Avslutade ärenden	193	227	154
Tillsynsbesök	2 121	1 689	3 302
Antal besök	3	5	6
Tillsynsprojekt	2 490	2 846	4 265
Antal projekt	1	1	4
Summa (tkr)	13 336	13 880	15 091

Tillsynsärenden

Tillsynsärenden startas oftast genom att studenter och andra personer anmäler brister och felaktigheter i lärosätenas rättstillämpning. Vid enstaka tillfällen initierar UKÄ själv tillsynsärenden, till exempel utifrån uppgifter i medier om missförhållanden vid ett universitet eller en högskola. Det förekommer också att ärenden lämnas över till ämbetet från andra myndigheter, till exempel Justitieombudsmannen. Ärendenas komplexitet är mycket varierande och handläggningstiden beror i sin tur på komplexiteten. Under 2017 har UKÄ handlagt flera omfattande och komplicerade ärenden, bland annat gällande kirurgen Paolo Macchiarinis verksamhet vid Karolinska institutet och hanteringen av anställningsärenden vid Göteborgs universitet. Ärendena har krävt stora arbetsinsatser.

Av de tillsynsärenden som har avgjorts under året med enskilda personer som anmälare har 27 procent av anmälarna varit kvinnor och 73 procent varit män. Det noteras dock i detta sammanhang att av samtliga anmälningar står en man bakom 27 procent. Om dessa anmälningar räknas bort har 37 procent av anmälningarna gjorts av kvinnor och 63 procent av män. De flesta anmälare är studenter, men anmälningar kommer också in från bland annat sökande till utbildningar och personal vid lärosätena.

Ärendebalans tillsynsärenden (antal)

	År 2017	År 2016	År 2015
Ingående balans	64	80	63
Inkomna ärenden	195	211	171
Avslutade ärenden	193	227	154
Utgående balans	66	64	80

KÄLLA: DIARIET.

Tillsynsbesök/lärosätetillsyn

Under 2017 har UKÄ genomfört en pilotstudie för ett nytt system för lärosätetillsyn med fokus på rättsliga frågor som berörs i ESG (Standards and guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area). Det nya systemet för lärosätetillsyn koordineras med ämbetets kvalitetssäkringssystem. Ämbetet har redovisat resultaten för tre lärosäten i pilotstudien: Högskolan Borås, Malmö högskola och Mälardalens högskola. En utvärdering av pilotstudien har påbörjats. Avsikten är att ersätta det gamla systemet för tillsynsbesök med det nya systemet för lärosätetillsyn.

Tillsynsprojekt

UKÄ tar initiativ till fördjupade utredningar i tillsynsfrågor som bedöms ha betydelse för studenternas rättssäkerhet och lärosätenas efterlevnad av regler. Ämbetet har under året publicerat en tredje reviderad upplaga av den efterfrågade vägledningen *Rättsäker examination*.

Övrigt tillsynsarbete

UKÄ har under året anordnat den årliga konferensen om rättssäkerhetsfrågor inom högskolesektorn med 330 deltagare. Vid konferensen behandlades bland annat den nya förvaltningslagen och nya avgöranden från UKÄ och Överklagandenämnden för högskolan. Ämbetet anordnade också en konferens om en högskola fri från studentfusk tillsammans med Universitets- och högskolerådet med cirka 130 deltagare.

Effekter

UKÄ saknar sanktionsmöjligheter gentemot lärosätena men med stöd av väl underbyggda beslut från ämbetet följer lärosätena de uttalanden ämbetet gör i rättsliga frågor. På så sätt bidrar ämbetet till korrekt handläggning av ärenden som berör studenter och andra enskilda. UKÄ uppmärksammar också behov av regeländringar och bidrar på så sätt till att regelverket utvecklas.

Vägledningen *Rättsäker examination* har fått stort genomslag i högskolesektorn och är den mest nedladdade publikationen på UKÄ:s webbplats. Vägledningen används bland annat av lärosätena vid utformningen av deras lokala regelverk. Vägledningar på olika rättsliga områden ger lärosäten och enskilda stöd i tolkningen av olika regler. Detta

bör leda till en likvärdigare tolkning av regelverket och en minskning av antalet klagomålsärenden vid lärosätena och på nationell nivå.

För att lärosätena ska kunna anses bedriva sin verksamhet med hög kvalitet är det grundläggande att de följer tillämpliga regler. Den nya metoden för lärosätetillsyn syftar till att lyfta rättsliga frågor som har ett samband med vissa kvalitetssäkringsfrågor. Genom den granskning som genomförs i lärosätetillsynen och koordineringen med de lärosätesgranskningar som genomförs inom ramen för myndighetens kvalitetssäkringsuppgift, betonas rättstillämpningens kvalitetsaspekt. Detta bör leda till ökad fokusering på korrekt regeltillämpning vid lärosätena.

Den årliga rättssäkerhetskonferensen är ett tillfälle för de anställda vid universitet och högskolor att informeras om och diskutera olika rättsliga frågor. Detta bör bidra till förbättrad rättstillämpning vid lärosätena.

Överklagandenämnden för högskolan och Högskolans avskiljandenämnd

– uppgift enligt 9 § instruktionen

Antal ärenden och kostnad (tkr)

	ÅR 2017	År 2016	År 2015
Avgjorda ärenden ÖNH, antal	1 316	1 696	1 403
Avgjorda ärenden HAN, antal	2	6	4
Kostnad	8 386	8 279	8 404

KÄLLA: DIARIET.

UKÄ har till uppgift att sköta administrativa, föredragande och handläggande uppgifter åt Överklagandenämnden för högskolan (ÖNH) och Högskolans avskiljandenämnd (HAN). ÖNH prövar överklaganden av vissa beslut fattade av universitet och högskolor, bland annat anställningsbeslut och beslut om att en sökande till högskoleutbildning inte uppfyller kraven på behörighet för att bli antagen (antagningsärenden). ÖNH:s beslut får inte överklagas. ÖNH sammanträder normalt en gång i månaden, och har cirka elva möten per år. Det senaste året har antalet inkomna och avgjorda ärenden sjunkit hos ÖNH. Minskningen avser främst antagningsärenden. Under 2017 avgjorde ÖNH sammanlagt 1 316 ärenden. Jämfört med 2016 minskade antalet avgjorda ärenden med 380, varav 371 var antagningsärenden och övriga andra typer av ärenden. År 2017 utgjorde antagningsärendena sjuttio procent av samtliga avgjorda ärenden under året.

HAN prövar frågor om avskiljande av studenter från utbildning på ansökan av ett lärosäte. HAN:s beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol av studenten och högskolan. HAN sammanträder efter behov, cirka 4–6 gånger per år. Antalet avgjorda avskiljandeärenden har minskat under 2017. Antalet inkomna ärenden under 2017 var sex stycken. Ärendena kräver en relativt stor arbetsinsats på grund av sin komplexa karaktär.

Kostnaden för nämndstöd har varit relativt oförändrade trots minskningen av antalet avgjorda ärenden hos nämnderna. Antalet ärenden hos ÖNH som kräver mer omfattande arbetsinsatser har varit fortsatt högt under 2017. ÖNH har också hållit fler sammanträden under 2017.

De handläggande och föredragande uppgifter som myndigheten tillhandahåller för de båda nämnderna bidrar till hög kvalitet i nämndernas avgöranden. Hög kvalitet i de administrativa uppgifterna är en förutsättning för att nämndernas verksamhet ska fungera.

Chefsutveckling

– uppgift enligt 5 § instruktionen

	År 2017	År 2016	År 2015
Antal aktiviteter	2	2	2
Kostnad (tkr)	127	473	226

KÄLLA: ARKIVET.

UKÄ har i uppdrag att främja chefsutveckling inom högskolan. Ämbetets målgrupp omfattar samtliga rektorer. Under året har två aktiviteter genomförts:

- Den årliga rektorskonferensen på Steningevik. Första dagen ägnades åt en diskussion mellan rektorer och ministern för högre utbildning och forskning. Under den andra dagen reflekterade rektorerna över ministerns budskap och UKÄ presenterade aktuella uppdrag. Dagen avslutades med en presentation av utvärdering av forskning i Schweiz av Prof. Dr. Antonio Loprieno, University of Basel.
- En rektorsfrukost under Almedalsveckan där 30 rektorer deltog. Syftet med mötet var att diskutera UKÄ:s och Vetenskapsrådets kommande gemensamma uppdrag och även Vetenskapsrådet deltog vid frukosten.

Chefsutvecklingsprogrammet innefattar också arbete i ledningsgruppen för Sveriges universitets och högskoleförbunds (SUHF) chefsutvecklingsprogram.

Effekter

I UKÄ:s chefsutvecklingsuppdrag har myndigheten ett fokus på dialog i syfte att utveckla och förankra hur myndigheten hanterar sina uppdrag. Vid rektorsfrukosten i Almedalen diskuterades UKÄ:s kommande uppdrag rörande kvalitetssäkring av forskning och uppföljning av de forskningspolitiska målen. Ämbetets arbete i SUHF:s chefsutvecklingsprogram har under 2017 fokuserat på jämställdhetsfrågor vilket i förlängningen kan bidra till en ökad medvetenhet om och sakkunskap i jämställdhetsfrågor hos högre chefer inom akademien och därmed en mer jämlik högskolesektor.

Integrering av jämställdhetsperspektiv i verksamheten

– uppgift enligt 6 § instruktionen

UKÄ ska integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet. Sedan 2015 ingår UKÄ dessutom i regeringens satsning på jämställdhetsintegrering i myndigheter, JiM.² För att bidra till att de nationella målen för jämställdhet uppnås ska UKÄ anlägga ett jämställdhetsperspektiv i de delar av verksamheten som når ut externt men även i de interna styrprocesserna. Som ett led i detta har samtliga UKÄ:s medarbetare genomgått en utbildning i jämställdhetsintegrering för en inkluderande verksamhet under 2017. Detta är en fortsättning på den utbildning i mötes- och intervjuteknik ur ett jämställdhetsperspektiv som medarbetare på utvärderingsavdelningen gick under 2016. Dessa utbildningar har lagt en grund för både det interna jämställdhetsarbetet och JiM-uppdraget fortsättningsvis. Vidare har arbetet med att jämställdhetsintegrera interna styrprocesser såsom verksamhetsplanering och projektarbete understött detta.

Fokus i JiM-arbetet har legat på myndighetens kärnverksamheter. Ett jämställdhetsperspektiv har integrerats i den nya lärosätetsinsynen och i kvalitetssäkringssystemet. I arbetet med granskning av effektivitet och uppföljning har jämställdhetsperspektivet också regelmässigt beaktats.

I UKÄ:s kommunikation med sina intressenter via webbplats och nyhetsbrev beaktas en ny skriv- och bildpolicy med jämställdhetsperspektiv som tagits fram på myndigheten. Det handlar bland annat om att i hög grad lyfta fram resultat gällande jämställdhet när rapporter publiceras, välja bilder som speglar både kvinnor och män och att se till att både kvinnor och män kommer till tals i de texter som skrivs.

Effekter

I lärosätetsinsynen har UKÄ begärt in redogörelser för hur lärosätena följer högskoleförordningens bestämmelser gällande jämställd representation av kvinnor och män i beredningsgrupper vid anställningar av lärare och professorer. Två av tre granskade lärosäten hade bestämmelser beträffande sakkunnig granskning och förslagsgrupper som inte stämmer överens med det som anges i högskoleförordningen. UKÄ har uppmanat högskolorna att ändra bestämmelserna så att de överensstämmer med högskoleförordningens bestämmelser.

2. I uppdraget ingår, förutom redovisning i årsredovisningen, att lämna en delredovisning för JiM-arbetet 2016-2017 den 22 februari 2018 vilket också har gjorts (Delredovisning av UKÄ:s arbete med jämställdhetsintegrering, reg nr 111-455-17, beslutad 2018-02-20). För en mer detaljerad resultatredovisning av UKÄ:s arbete med uppdraget om jämställdhetsintegrering hänvisas till denna rapport.

Vad gäller kvalitetssäkringssystemet har jämställdhetsfrågan lyfts i alla komponenter. I utvärderingarna av forskarutbildningar finns flera goda exempel som i förlängningen kan bidra till en ökad medvetenhet om vikten av dessa frågor på lärosätena.

	Sammantaget tillfredsställande jämställdhetsperspektiv	Sammantaget bristande jämställdhetsperspektiv
Utbildningsutvärderingar pilotomgång lärarytbildningar	7	1
Lärosätesgranskningar pilotomgång	1	3
Utbildningsutvärderingar skarpt läge forskarnivå	11	0
Examenstillstånds - prövningar skarpt läge	Inga beslut har ännu fattats utifrån ny vägledning som gäller för ansökningar inlämnade fr.o.m. 2017-01-01	

Jämställdhetsperspektiv i utbildningsutvärderingar, lärosätesgranskningar och examenstillståndsprövningar.

I den tematiska utvärderingen *Universitets och högskolors arbete med att främja hållbar utveckling*³ beskrivs att många lärosäten inkluderar jämställdhetsarbetet i, eller ser det som nära förbundet med, arbetet för hållbar utveckling.

Inom ramen för granskningarna av effektivitet, uppföljningen och den officiella statistiken har olika jämställdhetsaspekter, vid sidan av den könsuppdelade statistiken, lyfts i flera rapporter. Ett exempel är regeringsuppdraget om kartläggning och analys av studentinflytandets förutsättningar efter kårobligatoriets avskaffande som redovisades till regeringen 2017 där UKÄ bad om kompletterande uppgifter från studentkårerna för att undersöka i vilken utsträckning kvinnor respektive män ansluter sig till en studentkår. Underlaget pekade mot att män i högre grad än kvinnor ansluter sig till en studentkår. UKÄ påpekar därför i rapportens slutsatser att det är viktigt att följa upp studentinflytandet ur ett jämställdhetsperspektiv.

Sammantaget har UKÄ:s arbete med JIM-uppdraget under 2017 lagt en bra grund för att jämställdhetsintegrering som strategi ska kunna fortsätta vara en del i den ordinarie verksamheten även efter uppdragstidens slut.

3. UKÄ:s rapport 2017:12.

Kompetensförsörjning

UKÄ är en kunskapsintensiv myndighet och medarbetarna utgör dess viktigaste byggsten. Personalkostnaderna utgör mer än hälften av UKÄ:s kostnader. Det är därför avgörande att UKÄ alltid strävar efter att vara en attraktiv arbetsgivare och att UKÄ är en attraktiv och utvecklande arbetsplats som kan möta omvärldens förändrade förutsättningar.

Under 2017 har ett arbete med strategisk kompetensförsörjning fortsatt. Beslut om prioriterade kompetensförsörjningsinsatser på kort och lång sikt har resulterat i en kompetensförsörjningsplan. Prioriterade kompetensutvecklingsinsatser för 2018 har integrerats i verksamhetsplaneringen.

Analysavdelning har genomfört en studieresa till Oslo i syfte att omvärldsbevaka och öka internationella kontaktytor. Under hösten har det genomförts två interna seminarier med fokus på ämbetets nya uppdrag och ändrade instruktion. Andra seminarier har behandlat rapporter som UKÄ publicerar, vilket bidrar till ett viktigt kunskapsutbyte inom myndigheten. Under våren genomfördes en utbildning i presentationsteknik för all personal. En utbildning i normkritiskt perspektiv med tonvikt på jämställdhetsfrågor har genomförts för alla avdelningar under hösten. Utbildningen har delvis anpassats efter den verksamhet som avdelningen bedriver.

Konsultlösningar används framför allt inom verksamhetsstöd och kommunikation för att fylla behov av spetskompetens, resursförstärkning och utvecklingsarbete. UKÄ har bland annat upphandlat externt stöd för att säkerställa kontinuitet och kvalitet vid rekryteringar. UKÄ har under 2017, med hjälp av rekryteringar och tillfälliga förstärkningar möjliggjort för ordinarie personal att bygga upp och förstärka rutiner och processer inom myndigheten.

Under året har fokus för cheferna legat på att utveckla helhetsansvaret för verksamheten i linje med det strategiarbete som påbörjades hösten 2014.

UKÄ fäster stor vikt vid medarbetarsamtalen (planerings- och utvecklingsamtal samt lönesamtal och lönesättande samtal) som ett sätt att utveckla medarbetare, verksamhet och organisation. Enskilda medarbetare har uppmuntrats att genomgå utbildning utifrån de individuella kompetensutvecklingsbehov som har identifierats av chef och medarbetare. Detta har dock inte alltid gått att realisera beroende på arbetsbelastning.

Måluppfyllelseanalys

Identifieringen av vilka kompetenser som behövs på UKÄ innebär att verksamhetens behov på ett mer strukturerat sätt sätts i fokus gällande kompetensförsörjningen vilket ökar sannolikheten för att framtida kompetensförsörjningsåtgärder bidrar till att UKÄ fortsatt kan uppfylla sitt uppdrag. Flera områden som är viktiga att prioritera på kort och lång sikt har identifierats och myndighetens kompetens kommer att stärkas inom de områdena de kommande åren. De samlade kompetensförsörjningsaktiviteterna bedöms bidra till att medarbetarna har rätt kompetens och att UKÄ uppfyller sitt uppdrag med god kvalitet.

Sammanställning av väsentliga uppgifter

Belopp i tkr

	År 2017	År 2016	År 2015	År 2014	År 2013
--	---------	---------	---------	---------	---------

Låneram i Riksgälden

Beviljad i regleringsbrevet	21 000	18 000	18 000	18 000	18 000
Utnyttjad	11 616	13 822	8 774	9 450	11 245

Räntekontokredit i Riksgälden

Beviljad i regleringsbrevet	17 035	17 035	17 035	17 035	17 035
Utnyttjad	0	0	0	0	0

Räntekontot

Ränteintäkter	67	51	23	57	153
Räntekostnader	94	55	40	51	85

Avgiftsintäkter som disponeras

Budget enligt regleringsbrev	0	0	0	0	0
Utfall	79	599	993	393	340

Anslagskredit

Beviljad i regleringsbrevet	4 122	4 077	4 089	4 069	3 786
Utnyttjad kredit	0	0	0	0	944

Anslagssparande

Anslag 16:02:001 ap.1	4 325	4 746	3 519	7 524	0
- varav in-tecknat		0	0	0	0

Personal

Antal årsarbetskrafter	79	81	79	77	81
Medelantal anställda*	93	93	93	79	96
Driftkostnad per årsarbetskraft**	1 716	1 616	1 691	1 599	1 897

Kapitalförändring

Årets kapitalförändring	0	0	0	0	0
Balanserad kapitalförändring	0	0	0	0	0

* UKÄ HAR UPPMÄRKSAMMAT EN OSÄKERHET KRING MEDELTALET ANSTÄLLDA. MEDELANTALET ÄR HÖGT OCH INKLUDERAR EVENTUELLT TJÄNSTLEDIGA. UPPGIFTERNA ERHÅLLS FRÅN ARBETSGIVARVERKET.

** NYCKELTALET PÅVERKAS AV AVVECKLINGSKOSTNADER FÖR HÖGSKOLEVERKET FÖR ÅR 2013.

Resultaträkning

Belopp i tkr

	Not*	År 2017	År 2016
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	136 933	134 658
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	79	599
Intäkter av bidrag	3	2 240	298
Finansiella intäkter	4	69	78
Summa verksamhetens intäkter		139 320	135 633
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-85 754	-81 862
Kostnader för lokaler		-9 672	-9 841
Övriga driftkostnader	6	-39 256	-39 161
Finansiella kostnader	7	-103	-68
Avskrivningar och nedskrivningar		-4 536	-4 701
Summa verksamhetens kostnader		-139 320	-135 633
Verksamhetsutfall			0
Transfereringar			
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		529	91
Lämnade bidrag	8	-529	-91
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

* Se sid 44f.

Balansräkning

Belopp i tkr

TILLGÅNGAR	Not	2017-12-31	2016-12-31
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	9	8 404	8 485
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	10	521	0
Summa immateriella anläggningstillgångar		8 924	8 485
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	11	1 562	2 045
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	12	2 027	3 515
Summa materiella anläggningstillgångar		3 590	5 560
Fordringar			
Kundfordringar		2	1
Fordringar hos andra myndigheter	13	1 990	1 848
Övriga kortfristiga fordringar		0	0
Summa kortfristiga fordringar		1 992	1 849
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	14	2 207	2 309
Summa periodavgränsningsposter		2 207	2 309
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	15	-4 125	-4 329
Summa avräkning med statsverket		-4 125	-4 329
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgälden		21 049	16 739
Kassa och bank		665	1 131
Summa kassa och bank		21 714	17 870
SUMMA TILLGÅNGAR		34 302	31 744

KAPITAL OCH SKULDER	Not	2017-12-31	2016-12-31
Myndighetskapital	16		
Statskapital	17	150	150
Summa myndighetskapital		150	150
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	18	307	840
Övriga avsättningar	19	967	810
Summa avsättningar		1 274	1 650
Skulder m.m.			
Lån i Riksgälden	20	11 616	13 822
Skulder till andra myndigheter	21	5 468	3 996
Leverantörsskulder		6 518	3 330
Övriga kortfristiga skulder	22	2 131	1 399
Summa kortfristiga skulder m.m.		25 733	22 547
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	23	6 735	5 090
Oförbrukade bidrag	24	411	2 307
Summa periodavgränsningsposter		7 146	7 397
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		34 302	31 744

Anslagsredovisning

Utfall 1 januari–31 december 2017, belopp i tkr

Anslag/ Anslagspost	Not	Ingående överförings- belopp	Årets tilldelning enligt reglerings- brev	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överförings- belopp
16:02:001 ap.1 Universitetskanslers- ämbetet (ram)	25	4 746	137 398	-669	141 475	-137 150	4 325
Summa		4 746	137 398	-669	141 475	-137 150	4 325

Anslagskredit anslag 16:02:001 ap.1 enligt regleringsbrev är 4 122 tkr.

Kommentar till anslagsredovisningen

Det ekonomiska resultatet vad gäller anslagsredovisningen är positivt. Utgående överföringsbelopp hamnar på 4 325 tkr vilket är i linje med vad Universitetskanslersämbetet har prognostiserat under året. Det främsta skälet till överskottet beror på att Universitetskanslersämbetet hade ett ingående disponibelt anslagssparande från 2016 med 4 077 tkr, samt vakanser.

Tilläggsupplysningar och noter

Tilläggsupplysningar

Kommentar till noter

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Myndighetens bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt Ekonomistyrningsverket (ESV:s) föreskrifter och allmänna råd till denna. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § FBF (Förordning om myndigheters bokföring) tillämpar myndigheten brytdagen den 5 januari. Efter brytdagen har periodiseringsposter huvudsakligen bokförts med belopp överstigande 50 tkr.

Kostnadmässig anslagsavräkning

Semesterdagar som intjänats före år 2009 avräknas från och med år 2009 anslaget först vid uttaget enligt undantagsbestämmelsen. Utgående balans år 2016, 417 tkr, har år 2017 minskat med 217 tkr.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas egenutvecklade dataprogram, förvärvade licenser och rättigheter samt maskiner och inventarier som har en beräknad ekonomisk livslängd som uppgår till lägst tre år. Som immateriella anläggningstillgångar redovisas egenutvecklade dataprogram, förvärvade licenser.

Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar avseende dataprogram med anskaffningsvärde på 100 tkr redovisas som anläggningstillgång. För egenutvecklade system ska utvecklingsutgiften

uppgå till minst 300 tkr. Som materiella anläggningstillgångar redovisas maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst 20 tkr.

Beloppsgränsen för förbättringsutgifter på annans fastighet är 100 tkr. Avskrivningstiden för förbättringsutgifter på annans fastighet uppgår till högst den återstående giltighetstiden på hyreskontraktet, dock lägst tre år.

Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod. Avskrivning under anskaffningsåret sker från den månad tillgången tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider	
Datorer och kringutrustning	3 år
Kontorsmaskiner och inventarier	4 år
Egenutvecklade dataprogram	5 år
Köpta licenser och rättigheter	5 år
Möbler med mera	5 år

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp varmed de beräknas inflyta.

Skulder

Skulderna har tagits upp till nominellt belopp.

Uppgift om sjukfrånvaro

I tabellen redovisas anställdas totala sjukfrånvaro i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden. Vidare redovisas andel av totala sjukfrånvaron under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer. I tabellen redovisas också sjukfrånvaro fördelat på kön och ålder i förhållande till respektive grupps sammanlagda ordinarie arbetstid.

Sjukfrånvaro, procent av ordinarie arbetstid

	År 2017	År 2016	År 2015	År 2014
Total sjukfrånvaro	2,62	2,37	1,56	1,21
Sjukfrånvaro, kvinnor	3,08	2,53	1,95	1,16
Sjukfrånvaro, män	1,77	2,10	0,95	1,31
Sjukfrånvaro, -29 år*	-	-	-	-
Sjukfrånvaro, 30-49 år	1,90	1,98	1,58	1,06
Sjukfrånvaro, 50- år	3,50	2,71	1,35	1,38
Andel långtidssjukfrånvaro** av samtlig sjukfrånvaro	32,5	16,07	19,92	4,42

Den totala sjukfrånvaron anges i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.

* Sjukfrånvaro särredovisas inte för denna grupp eftersom uppgifterna kan härledas till enskilda individer.

** Sjukfrånvaro under en sammanhängande tid om 60 dagar eller mer.

Den totala sjukfrånvaron vid UKÄ har ökat, men ligger fortfarande väl under den genomsnittliga frånvaron på statliga myndigheter (Sjukfrånvaro i staten 2016, statskontoret, Dnr. 2017/57-5) Myndigheten arbetar strategiskt med friskvård och organisatorisk och social arbetsmiljö bland annat i syfte att minska frånvaron.

Uppgifter om ledande befattningshavare

– uppgift enligt 7 kap. 2 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag

I tabellen nedan redovisas utbetald ersättning (löner, arvoden samt skattepliktiga förmåner) 2015–2016 till rådsledamöter och ledande befattningshavare samt uppgift om uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter eller aktiebolag.

Uppdrag och ersättning (tkr)

	2017	2016
Anders Söderholm generaldirektör från 1 augusti 2017	911	4
Ledamot, styrelsen Nord universitet, Norge		
Ordförande, styrelsen Längmanska kulturfonden		
Annika Pontén, tf. myndighetschef (till och med 31 juli 2017)	998	341
Styrelseledamot Styrelsen för Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) i Norge		
Harriet Wallberg, Universitetskansler (till och med 7 september 2016)	-	1 119
Johan Alvfors	8	
Karin Boson	4	8
Styrelseledamot i SFS - DK		
Anna-Karin Hatt	2	6
Förbundsdirektör / styrelseledamot för Almega Tjänsteförbunden		
Styrelseledamot Trygghetsrådet TRR		
Styrelseledamot Trygghetsstiftelsen TSL		
Styrelseledamot Forskningsinstitutet Ratio		
Styrelseledamot Castellum AB		
Ledamot i ersättningsutskottet		
Sigbritt Karlsson	6	4
Styrelseledamot Vinnova		
Styrelseledamot Arbetsgivarverket		
Styrelseledamot SIO - Re:source		
Expert i Energimyndighetens forskningsprogram Elektra		

Caroline Sjöberg	6	6
Styrelseledamot Mittuniversitetet		
Styrelseledamot Styrelsen för Swedbanks vetenskapliga pris (Mångbergs Minne)		
Styrelseledamot Kåpans överstyrelse		
Sven Stafström	8	6
Generaldirektör och ledamot i Vetenskapsrådets styrelse		
Ledamot i styrelsen för Vetenskap och Allmänhet		
Ledamot i ESS Council		
Ledamot i styrelsen för Fulbright Sweden		
Erik Arroy	-	8
Ann-Marie Begler	-	4
Arbetsgivarverkets styrelse		
Ordförande i Ersta Sköndals högskola (from ht 2015)		
Stockholms universitet (tom VT 2015)		
Agneta Bladh	-	8
Biblioteksstyrelsen vid Stockholms universitet		
Uppsala universitet		
Vetenskap och allmänhet		
Jenny Ehnberg	-	6
Jens Oddershede	4	6
Danmarks Forsknings- og Innovationspolitiske Råd VELUX FONDEN		
Præsidiets vedrørende Reformationens 500 års jubilæum Faaborg Gymnasium		
Fjord & Bælt Centret NATURAMA Norges Miljø- og Biovidenskabelige Universitet		
Lisa Sennerby Forsse	-	6
Länsstyrelsen, Uppsala		
Statens Veterinärmedicinska Anstalt		
Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien		
Vetenskapliga rådet för Volvo Environmental Prize		
Styrelseledamot i WWF		
Styrelseledamot i WaterAid		
Ordförande i styrelsen för Swetox (from 1 juli)		
Ordförande i styrelsen för MistraEviEm		
Åke Svensson	-	8
Business Sweden (from december)		
ICC Svenska styrelse		
Parker Hannifin Corporation (USA)		

Noter

Belopp i tkr

RESULTATRÄKNING		2017	2016
Not 1	Intäkter av anslag		
	Intäkter av anslag	136 933	134 658
	Summa	136 933	134 658
	Enligt anslagsredovisningen		
	Summa nettoutgifter	137 150	134 658
	<p>Skillnaden mellan "intäkter av anslag" och "nettoutgifter" enligt anslagsredovisningen är 217 tkr och beror på att semesterlöneskulden har minskat som intjänats före år 2009.</p> <p>Denna post har belastat anslaget men inte bokförts som kostnad i resultaträkningen</p>		
Not 2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
	Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	69	350
	Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	10	249
	Summa	79	599
	<p>Universitetskanslersämbetet har inte haft någon avgiftsbelagd verksamhet under 2017.</p> <p>Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen avser intäkter för kurser och konferenser och minskningen beror på att arrangörerna handhar faktureringen av avgifterna.</p> <p>Övriga intäkter och avgifter och andra ersättningar beror minskningen på att år 2016 betalades en försäkringsersättning ut.</p>		
Not 3	Intäkter av bidrag		
	Bidrag från statliga myndigheter	2 240	298
	Summa	2 240	298
	Bidrag har erhållits från Kammarkollegiet gällande kompetensförsörjningsfrågor i hälsa och sjukvården.		
Not 4	Finansiella intäkter		
	Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	67	51
	Övriga finansiella intäkter	1	27
	Summa	68	78

Belopp i tkr

RESULTATRÄKNING (forts.)		2017	2016
Not 5	Kostnader för personal		
	Lönekostnader (exklusive arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	52 468	49 838
	Sociala avgifter	30 189	29 373
	Övriga kostnader för personal	3 097	2 651
	Summa	85 754	81 862
	Varav lönekostnader för bedömare	7 369	3 155
	Varav lönekostnader ej anställd personal	463	326
	2016 års jämförelsesiffror gällande sociala avgifter och övriga kostnader för personal har korrigerats.		
	2016 jämförelsesiffror gällande lönekostnader för bedömare och ej anställd personal har sociala avgifter inkluderats.		
	Kostnadsökningen för löner beror på att ett större antal kvalitetssäkringsprojekt startat och därmed flera bedömare anställts under 2017. Denna ökning var totalt 4 210 tkr inkl sociala avgifter och förklarar ökningen av personalkostnaderna.		
Not 6	Övriga driftkostnader		
	Reparationer och underhåll	258	408
	Reaförlust vid avyttring av anläggningstillgångar	0	223
	Resor, representation, information	3 558	2 311
	Köp av varor	1 487	811
	Köp av tjänster	33 908	35 370
	Övrigt	44	38
	Summa	39 256	39 161
Not 7	Finansiella kostnader		
	Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	94	55
	Övriga finansiella kostnader	9	13
	Summa	103	68
Not 8	Lämnade bidrag		
	Lämnade bidrag till andra EU-länder	529	91
	Summa	529	91
	UKÄ har erhållit EU-bidrag från Universitets- och höskolerådet gällande en ERASMUS ansökan om mänskliga rättigheter. Som koordinator betalar UKÄ ut bidrag till andra deltagare. Projektet beräknas vara klart 2019.		

Belopp i tkr

BALANSRÄKNING		2017-12-31	2016-12-31
Not 9	Balanserade utgifter för utveckling		
	Ingående anskaffningsvärde	26 393	22 672
	Årets anskaffningar	2 204	3 720
	Årets försäljningar / uttrangeringar, anskaffningsvärde	0	0
	Summa anskaffningsvärde	28 597	26 392
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-17 908	-15 697
	Årets avskrivningar	-2 286	-2 210
	Årets försäljningar / uttrangeringar, avskrivningar	0	0
	Summa ackumulerade avskrivningar	-20 193	-17 907
	Utgående bokfört värde	8 404	8 485
Not 10	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
	Ingående anskaffningsvärde	2 120	2 120
	Årets anskaffningar	651	0
	Årets försäljningar / uttrangeringar, anskaffningsvärde	-249	0
	Summa anskaffningsvärde	2 522	2 120
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-2 120	-2 054
	Årets avskrivningar	-130	-66
	Årets försäljningar / uttrangeringar, avskrivningar	249	0
	Summa ackumulerade avskrivningar	-2 001	-2 120
	Utgående bokfört värde	521	0
Not 11	Förbättringsutgifter på annans fastighet		
	Ingående anskaffningsvärde	3 140	3 109
	Årets anskaffningar (+)	0	32
	Summa anskaffningsvärde	3 140	3 141
	Ingående ackumulerade avskrivningar (-)	-1 096	-614
	Årets avskrivningar (-)	-481	-482
	Summa ackumulerade avskrivningar	-1 577	-1 096
	Utgående bokfört värde	1 562	2 045
Not 12	Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
	Ingående anskaffningsvärde	16 888	15 660
	Årets anskaffningar	150	1 822
	Årets försäljningar / uttrangeringar, anskaffningsvärde	-967	-594
	Summa anskaffningsvärde	16 071	16 888
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-13 373	-11 802
	Årets avskrivningar	-1 637	-1 942
	Årets försäljningar / uttrangeringar, avskrivningar	967	371
	Summa ackumulerade avskrivningar	-14 043	-13 373
	Utgående bokfört värde	2 027	3 515

Belopp i tkr

BALANSRÄKNING (forts.)		2017-12-31	2016-12-31
Not 13	Fordringar hos andra myndigheter		
	Fordran ingående mervärdesskatt	1 986	1 643
	Kundfordringar hos andra myndigheter	4	205
	Summa	1 990	1 848
Not 14	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyreskostnader	2 148	2 177
	Övriga förutbetalda kostnader	58	132
	Summa	2 207	2 309
Not 15	Avräkning med statsverket		
	Anslag i räntebärande flöde		
	Ingående balans	-4 746	-3 520
	Redovisat mot anslag	137 150	134 658
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-137 398	-135 885
	Återbetalning av anslagsmedel	669	0
	Fordringar / Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	- 4 325	-4 747
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	Ingående balans	417	418
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-217	0
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	200	418
	Summa Avräkning med statsverket	-4 125	-4 329
Not 16	Myndighetskapital		
	Myndighetskapital saknas och därför redovisas inte någon specifikationstabell.		
Not 17	Statskapital		
	Statskapital med avkastningskrav avseende konst	150	150
	Årets förändring	0	0
	Utgående balans	150	150
	Avser konst som överförts från statens konstråd		
Not 18	Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		
	Ingående avsättning	840	1 087
	Årets pensionkostnader	-129	389
	Årets pensionsutbetalningar	-404	-636
	Utgående avsättning	307	840

Belopp i tkr

BALANSRÄKNING (forts.)		2017-12-31	2016-12-31
Not 19	Övriga avsättningar		
	Avsättning för lokalt omställningsarbete		
	Ingående balans	810	659
	Årets förändring	157	151
	Utgående balans	967	810
	Myndigheten bedömer att de lokala omställningsmedlen till en viss del kommer att användas under 2017.		
	Summa avsättningar	1 274	1 652
	Avsättning som beräknas nyttjas påföljande år.		
	Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	307	
	Avsättning för lokalt omställningsarbete	0	
Not 20	Lån i Riksgäldskontoret		
	Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar.		
	Ingående balans	13 822	8 774
	Under året nyupptagna lån	2 313	10 209
	Årets amorteringar	-4 519	-5 161
	Utgående balans	11 616	13 822
	Beviljad låneram enligt regleringsbrev	21 000	18 000
Not 21	Kortfristiga skulder till andra myndigheter		
	Utgående mervärdesskatt	20	16
	Arbetsgivaravgifter	1 762	1 403
	Leverantörsskulder andra myndigheter	3 686	2 577
	Summa	5 468	3 996
Not 22	Övriga kortfristiga skulder		
	Personalens källskatt	1 737	1 399
	Övrigt	394	0
	Summa	2 131	1 399
Not 23	Upplupna kostnader		
	Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	3 187	3 507
	Övriga upplupna löner inklusive sociala avgifter	1 896	470
	Övriga upplupna kostnader	1 651	1 113
	Summa	6 735	5 090
	I posten upplupna löner ingår avgångsvederlag som betalas ut under 2018 med 612 tkr.		

Belopp i tkr

BALANSRÄKNING (forts.)		2017-12-31	2016-12-31
Not 24	Oförbrukade bidrag		
	Bidrag som erhållits från annan statlig myndighet	411	2 307
	Summa	411	2 307
	Varav bidrag från statlig myndighet som förväntas tas i anspråk:		
	Inom tre månader		1 258
	Mer än tre månader till ett år	411	0
	Mer än ett år till tre år		1 049
	Mer än tre år		0
	Summa	411	2 307
	UKÄ har erhållit ytterligare ett EU - bidrag från Universitets- och högskolerådet gällande en ERASMUS ansökan om mänskliga rättigheter. Projektet beräknas vara klart 2019.		
ANSLAGSREDOVISNING		2017-12-31	2016-12-31
Not 25	Uo 16 02:1 Ramanslag		
	Utbildning och universitetsforskning		
	Årets tilldelning på anslagsposten 16:02:001 ap. 1 är totalt 137 398 tkr (135 885 tkr).		
	Enligt regleringsbrevet disponerar Universitetskanslersämbetet en anslagskredit på 4 122 tkr. Under året har myndigheten inte utnyttjat krediten. Ingående överföringsbelopp 2017 var 4 746 tkr (3 519 tkr).		
	Universitetskanslersämbetet får disponera 4 077 tkr av det ingående överföringsbeloppet då detta är 3% av föregående års tilldelning 135 885 tkr enligt regleringsbrevet.		
	Anslaget är räntebärande.		

Myndighetschefens underskrift

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och Universitetskanslersämbetets ekonomiska ställning.

Stockholm den 20 februari 2018

Anders Söderholm
Generaldirektör

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ska bidra till att stärka den svenska högskolan och Sverige som kunskapssamhälle. Vi granskar kvaliteten på högskoleutbildningarna, vi analyserar och följer upp utvecklingen inom högskolan och vi bevakar studenternas rättssäkerhet.

www.uka.se

